

ΑΠΟ ΤΙΣ ΙΣΤΟΡΙΚΕΣ ΔΙΚΕΣ

Ο ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗΣ ΕΙΣ ΘΑΝΑΤΟΝ

'Από το περιβέλι του στη φυλακή. Μιά νύχτα συλλήψων. Τό ακαίαιο σχέδιο της Βαυαρικρατίας. Μιά δικη που άναστατώνει τό Ναύπλιον. 'Η άπολογία τεύ Κολοκοτρώνη. 'Ο Πολυζωίδης και ό Τερτσέτης. 'Ο Δημιος τροχίζει τό σπαθί, κλπ.

Μισή ώρα έξω από τό Ναύπλιον, πλάγι στό δημόσιο δρόμο που φέρνει στό 'Αργος, βόισκεται τό έξοκλήτη των 'Αγίων Θεοδώρων. 'Εκεί ήταν τό περιβόλι του Θεοδώρου Κολοκοτρώνη, και βλέπει κανείς; άκόμη και σήμερα τά ερείπια του έξοχικού του σπιτιού. Σ' αυτό ξεκουραζότανε ο Ένδοξος Στρατηγάτης του 'Αγώνος, όταν κατά τό φθινόπωρο του 1833 του συνέβη μία πολύ δυσάρεστη περιπέτεια. 'Απερνούσα τον καιρό μου, γράφει στ' 'Απομνημονεύματά του, καλλιερρώντας τό περιβόλι μου κ' ευχαριστιόμουν να βλέπω να προοδεύουν τά μικρά δένδρα όπου εφύτευσα». 'Αξάφνα, τά μεσάνυχτα της 7ης Σεπτεμβρίου, ο μοίραρχος Κλεώτας με 40 χωροφύλακες, μπήκαν σπίτι του και τον έπιασαν. Γιά τή βία αυτή και την τραχύτητα, ο Γέρος του Μωριά έλεγε αργότερα στον Τερτσέτη: «'Εφθανε να μου στείλουν ένα σκυλί μαλλιαρό, άπ' εκείνα που κάνουν θελήματα μ' ένα γράμμα να πάγω στο 'Αναπλι και μ' ένα φανάρι εις τό στομα να μιάς φέγγη και των δονώνυ μας και θά πήγαινα». Μαζί με τον Κολοκοτρώνη συνέλαβαν και τό γαμπρό του Δημ. Πλαπούτα και τό Θεοφοράκη Γρίβα και τους έφριξαν στό μπουντρούμι του 'Ιτς-Καλέ (της 'Ακροναυπλίας) ως συνομοίτας κατά του καθεστώτος.

•Μ' έβλααν -διηγείται ο Κολοκοτρώνης- στην αυτοβιογραφία του -έξη μηνες μυστική φυλακή, χωρίς να ιδώ άνθρωπο, έκτος του δεσποφίλτα. Δέν ήξερα τί γίνεται διά έξη μηνες, ούτε ποιός εχ, ούτε ποιός απέθανε, ούτε ποιόν έχουν στη φυλακή. Γιά τρείς ημέρες δέν ήξερα πως ύπάγω. Μου εφάνετο όνειρο, έφοιτούσα τον ένα αυτό μου αν ήμουν έγω ο ίδιος ή άλλος κανείς. Δέν εκαταλάβαινα γιατί μ' έχουν κλεισμένο».

Την ίδια νύχτα ως συνένοχοι της συνομοσίας συνελήφθησαν και οι Κριζώτης, Κακατάσος, Γ. Τζαβέλας και άλλοι ένδοξοι άνδρες του 21 και οίχτηκαν σιά μπουντρούμια του 'Ιτς-Καλέ, σε χωριστά κελιά. 'Η συλληψεις αυτές έξετελέσθησαν με άκρα ήρωϊα και τόσο αψηφιαστικά, ώστε ούτε οι οπλαρχηγοί ούτε οι άνθρωποι τους να μπορέσουν να κινουν την παραμικρή αντίσταση. 'Η μόνη φωνη διαμαρτυρίας που θά μπορούσε να ήφουθη, η των εφημεριδών, πνίγηκε από τό φως του τής λογοκοσίας που την έξακούσαν άγρια οι Βαυαροί. 'Η συλληψεις έγιναν με μιάν άλλη διαταγή της 'Αντιβασιλείας, χωρίς να συζητηθί τό 'Υπουργικό Συμβούλιο. 'Όταν δέ ο ύπουργός των 'Εσωτερικών Ψόλλας έτόλμησε να διαμαρτυρηθί κατά τής αυθαιρέσίας αυτής, τον έδιώξαν από την Κυβέρνηση.

'Ο γέρο-Κολοκοτρώνης, πίσω από τά κάγκελλα τής φυλακής του, προσπαθούσε να έξηγήση τα συμβαίνοντα: «Με τον καιρό, γράφει, έπέφρασε από του νού μου, ότι ή Κυβέρνηση βλέποντας την ύπόληψι όπου έχει ο λαός προς έμένα, με φυλάκισε για να μου κόψη την επιρροή, αλλά δέν έπίστευσα ποτέ ότι θά φθάσουν εις αυτό τό βαθμό να φτιάσουν ψευδομαρτυρες. 'Επειτα από έξ μηνες μιάς έκονοποίησης την κατηγορία ότι τάχα έκάνεμιν άναφορές ποτέ εναντίον όλης τής 'Αντιβασιλείας, ποτέ εναντίον των δύο μελών τής, ότι ήθέλαμιν να κάμωμιν επανάσταση και ότι εβγάξαμε δι' αυτόν τον στό: "Όλα άρχια θέματα».

Μολταυτα ή Βαυαρική 'Αντιβασιλεία θέλουσα να έξοντώση τους ήρωας αυτούς, έφρόντισε να καταρτίση καταλλήλως τό Δικαστήριο. Την παραμονή τής δίκες μετέδωσε χωρίς λόγο δύο δικαστάς, οι όποιοι δέν διέκριντο έχθρικά προς τον Κολοκοτρώνη και διώρισε δύο άλλους για τους όποιους ήταν άσφαλής. Τό Δικαστήριο άποτελέσθη από τους Α. Πολυζωΐδη πρόεδρο, Δ. Κ. Σούτσο, Α. Βούλγαρη, Φ. Φραγκούλη και Γ. Τερτσέτη, τον ποιητή των «Γάμων του 'Αλέξανδρου». Εισαγγελέης ήταν ο περιβόητος Σκότσος, Εδ. Μάσσων, συνήγοροι δέ οι Η. Βυλομάκης και Χρ. Κλωνάρης. 'Η κοινούρητη δίχη άρχιζε στις 30 'Απριλίου 1834. 'Όλο τό Ναύπλιον ήταν άνάστατο, μαζωμένο γύρω από τό Βουλευτικό. Οι πολίται ήταν σκυθρωποί, περιύπολοι. 'Η Βαυαρικρατία είχε λάβει δρακόντεια μέτρα άσφαλείας. 'Ο νικητής του Δράμαλη, όδηγήθηκε στο Βουλευτικό εν μέσω λογχών, σιδηροδεμένων. 'Επίσης και ο στρατηγός Πλαπούτας. 'Ο Κολοκοτρώνης άπολογήθηκε έτσι:

—Με τό Ρόμια που με κατηγορείτε πως συνεννοήθηκα για να στασιάζω δέν έλαβι καμμία συνεντευξη. 'Η πρώτη άντάμωσις μας ήταν ή συνηθισμένης που κάνουν οι άνθρωποι που συνγράφου. 'Όσον καιρό εκάθησα στην Τριπολιτά έπίγαινα στο λαζαρί, έσύναξα τους χωρικούς, έπειδή ήταν έρεθισμένοι από τους διαβόλους για τά Ν ό μ ι σ τ ρ α (τους φόρους) και τους έλεγα: «Βρέ τοσπάνδες, τί εφηνότανε τον καιρό τής Τουρκίας και τί πληρώνετε τώρα: Γιατί στενάτζε; ...» ΕΙνε αληθινό ότι έλαβι γράμμα από τον 'Υπουργό τής Ρωσίας, αλλάυτό ήταν άπάντησις ενός

ιδιού μου γράμματος. Δέν μου έπέφρασε από την ιδέα ότι αυτό βλάπτει ή ότι εινε εμπροσμιόμνο. Τό γράμμα που έλαβα λέγει ν' άγαλώμην τον Βασιλέα και τή θρησκεία μας... 'Εγώ ν' άντενεργίσω στο Βασιλέα μου και την 'Αντιβασιλεία; Δέν γνωρίζετε οι ίδιοι και όλοι οι 'Ελληνες τις προσπάθειές μου, σε όλο τό διάστημα τής 'Επανάστασεως για ν' άποκτήση κεφαλήν τό 'Εθνος και να μου λείφουν ή φρονιίδες; Τώρα όπου ο Θεός μιάς έδωκε Βασιλέα, έγω είλα σε όλους τους φίλους μου: «Τώρα είμαι εύτυχημένος. Θα κερμάσω την κάπλα μου στον κερμανταλά (τό καρφι του τοίχου) και θα πλαγιάσω στην καλύβα μου ν' άποθάνω ήσυχος και εύχαριστημένος...»

Μετά την άπαγγελία τής κατηγορίας από τό Μάσσωνα, ο συνήγορος Κλωνάρης σηκώνεται και πλεκει τό έγκώμιο του κατηγορουμένου «προμάχου τής 'Ελληνικής 'Ελευθερίας», αναλύει την κατηγορία, την άποδεικνύει άσασή, και παρακαλεί τον Εισαγγελέα να την αναπτύξη καλλίτερα για να μπορέσουν ν' άπάντησουν σε αυτή και οι συνηγοροι δευτερολογούντες. 'Ο Μάσσων τό ύπόσχεται, και ή πρώτη συνεδρίασις λήττει.

'Αλλά στη δευτέρα συνεδρίαση ο Εισαγγελέης παραβαίνει την ύπόσχεσι του και ζητεί από τό Δικαστήριο να εκδώση την άπόφασί του. 'Επακολουθούν θηλλώδεις συνεδρίασεις και τέλος ο Πρόεδρος, προφανώς ταρμαγμένος, λέει:

—'Αποτέρα δόναμ; διατάσσει! Τό Δικαστήριο χρεωστέι να εκδώση την άπόφασί του!

Οι δίκασται μπαίνουν τότε στο δωμάτιο των διασκεψών, και μετα τρείς ώρες βγαίνουν και άποφαινοινται ότι «ή πλειοψηφία του Δικαστηρίου έξέδοκε καταδικαστικήν άπομωιν, αλλά δύο δικασται εκ των πέντε άρνούνται να ύπογράψουν αυτήν και προτεινουν την άναβολήν τής δίκες, όπως έξετασθούν επί δικαστηρίου και οι όπλαρχηγοί και πολιτικοί οι κατηγορούμενοι ως συνένοχοι και έγκυβερτημένοι εις τό Μπουρτζι και 'Ιτς-Καλέ».

'Εξάφνα τή στιγμή αυτή φθάνει στο δικαστήριο τυφλόν όργανον τής 'Αντιβασιλείας, ο 'Υπουργός τής Δικαιοσύνης Δημ. Σχινιάς και ζητεί να άναγκάση τους δύο δικαστάς, Πολυζωΐδη και Τερτσέτην, να ύπογράψουν την άπόφασιν των τριών, αλλά αυτοί μένουιν άκλόνητοι. Τότε ο 'Υπουργός φέρνει μανιόδες για να λαβή νέες οδηγίες από τον 'Αντιβασιλέα 'Αρμάνσπεργκ, και σε λίγο ξαναγυρίζει και έπιμένει να ύπογράψουν οι τρεις μόνον και ν' άπαγγελθί ή άπόφασις.

Οι δύο μειοψηφούντες δικασται—ο Πολυζωΐδης και ο Τερτσέτης—καλούνται τότε ν' άνεβούν στις έδρες τους για να φαιναται τουλάχιστον τό Δικαστήριο πλήρες κατά την άνάγκη της άποδόσεως, αλλά οι γενναίοι αυτοί δικασται άμνούνται. Τότε ο 'Υπουργός τής δικαιοσύνης διατάζει τους χωροφύλακες ν' ανεβούν με τή βία τους δύο δικαστάς στις θέσεις των, αυτοί άντιστέκονται, οι χωροφύλακες έξαγριωθέντες τους χτυπούν με τής γροθιάς και με τά κοντάνια των όπλων, και έτσι σέροντας τους ανεβάζουν στις έδρες των. 'Ο Μάσσων διατάζει τότε ν' άνοήξουν την πόρτα.

Τό άκροατήριο γεμίζει την αίθουσα. 'Επειτα οι χωροφύλακες φέρνουν από τή φυλακή τους δύο κατηγορουμένους. Τό θέαμα είναι άγριο:

«Όλοι οι δικασται είναι στις έδρες τους, αλλά πίσω από τον Πρόεδρο Πολυζωΐδη και τον Τερτσέτη τέσσερες χωροφύλακες κρατούν τις λογχες έπανο από τά κεφάλια τους γυρισμένες προς τά μεληγkia τους. 'Ο Πολυζωΐδης έχει σεσπείσι τό πρόσωπό του με τις παλάμες και κλαίει. 'Ο Γραμματέης διαβάσει την άπόφασι ή όποία καταδικάζει τους στρατηγους Θ. Κολοκοτρώνη και Δημ. Πλαπούτα εις θάνατον: 'Ο ιστορικός γράφει: «Φωνή του άναστατή-σως και βδελυγμίας ακούεται παρά τού πλήθος, ενώ ο Κολοκοτρώνης, άπαθής και άτόρητος, έλαβε ταρβάρον, έδωκε και εις τον Πλαπούταν να ήσυχαι και ειπε: —'Είδα τόσες φορές τον θάνατο και δέν τον εφοβήθηκα ούτε τότε. Καλλίτερα είναι τον σκοτιόνομαι άδικο, παρά δίκαιο!»

Οι χωροφύλακες πέρνουν κατόπι τους καταδικούς για να τους μεταφέρουν στο 'Ιτς-Καλέ. Τή στιγμή που περνούσαν μία παλιά Βενετσιάνικη καμάρα, ειδιν από φρόντο της τον άράλη Δημιο να τροχίζι τή σπάθα του. 'Ο Πλαπούτας έγλωμίσε, μά ο Κολοκοτρώνης τού ειπε: —'Στρατηγέ! Νικητή του Δράμαλη! φοβήθηκες;!» Και πέφρασαν.

'Ο Κολοκοτρώνης, νομίζοντας ότι θά εκτελεσθί άμέσως ή κατατόμησις, έρωτά που θά γίνη αλλά δέν λαμβάνει άπάντησι. Τους κλείνουν στη φυλακή, όπου ο Κολοκοτρώνης έφραγε όπως συνήθως, και κοιμήθηκε τον ύπνο του δικαίου! Τήν αύγή έγραφε τή διαθήκη του, έστειλε τό δαχτυλίδι του στο μικρότερο γιού του Κωνσταντίνο και περιέμεινε φιλοσοφικός τήν ώρα του θανάτου.

'Αλλά τό Ναύπλιον ήταν άνάστατο. 'Ενας διαρκώς αυξανόμενος άναβρασμός πυκνονόταν στην άτμόσφαιρα, οι πολίται έφριζαν τά

'Ο Θεόδωρος Κολοκοτρώνης

ΜΙΚΡΑ-ΜΙΚΡΑ

Άμειβαί ποιητών

Ασφαλώς ο Βιργίλιος είνε ο ποιητής ο όποιος έπληρωνότανε καλλίτερα από κάθε άλλον για τους στίχους του, αν λάβουμε υπ' όψει ότι η αυτοκράτειρα Όκταβία, ή σύζυγος του αυτοκράτορος Αυγούστου, του έπληρωσε προς 2000 σημερινά Γαλλικά φράγκα τον καθένα από τους τριανταδύο στίχους της <Αινειάδος>, στους όποιους έξυμνούσε το γιό της Μάρκελλο.

Πολλές φορές όμως είνε επικίνδυνο τό νά γραφή κανείς στίχους έξυμνούοντας τους δυνατούς της γης. Αυτό άλλωστε τό απέδειξε κι' ο Μέγας Άλέξανδρος στό μέτριο Μακεδόνα ποιητή Σερίλο.

Ο ποιητής αυτός είχε γράψει ένα ολόκληρο έπος, στό όποιο έξυμνούσε τά κατορθώματα του Μακεδόνα κατακτητού. Με την έλπιδα δέ ότι ο Άλέξανδρος, εύγνωμώνοντας τον, θα τον ανταμείβε γενναϊότατα, τον παρεκάλει να εύροσεστηθή και ν' άκούση τό πρώτο ποίημα του έπους του.

Ο Άλέξανδρος δέν άγαπούσε καθόλου αυτό του είδους τις κολακευτες. Ός τόσο δέχτηκε ν' άκούση τό ποίημα υπό τον όρον όμως ότι θα πλήρωνε στό Σερίλο ένα χρυσό νομίσμα για κάθε καλό στίχο και μία κλωτσιά... σ' ένα ώριμομένο μέρος του σώματος για κάθε κακόν.

Βέβαιος ότι θα άρσει τό ποίημά του, ο Σερίλος άρχισε την άνάγνωση. Όταν τό τελείωσε, ο Άλέξανδρος του είνε :

— Μά τους Θεούς, τό ποίημά σου έχει έφτά ώραιούς στίχους. Όρίζετε έφτά χρυσά νομίσματα !... Άλλά έχει κι' άλλους διακόσιους κακούς στίχους... Περάστε νά σάς τους πληρώσουν οι στρατιώτες μου, με κλωτσιές !...

Μιά τραγική παράσταση

Έπί της βασιλείας του μονάρχου της Σουηδίας Ιωάννου ΙΙ έπαίζετο μία μέρα στη Στοκχόλμη ένα από τό περίφημα μεσαιωνικά μυστήρια. στό όποιο γινόταν άναπαράσταση των παθών του Σωτήρος. Κατά τη διάρκεια της παραστάσεως ένας από τους ήθοποιούς υποδυόμενος ρόλο Ρωμαίου στρατιώτου έβόδιζε στ' άλληθια τη λόγχη του στην πλευρά του ήθοποιού που υπεδύετο τό Χριστό, ο όποιος έπεσε άμέσως νεκρός. Πέφτοντας μάλιστα από τό Σταυρό έσκότωσε με τό βάρος του και μία ήθοποιό ή όποία υπεδύετο την Παναγία. Έξω φρενών τότε ο βασιλεύς Ιωάννης, ο όποιος παρακολούθησε την παράσταση ώρμησε στη σκηνή και σκότωσε με τό σπαθί του τό στρατιώτη.

Τότε οι άλλοι ήθοποιοί μαινόμενοι για τό φόνο του συναδέλφου των, ώρμησαν κατά του βασιλέως και του έκοψαν τό κεφάλι.

Έτσι ή παράσταση μετεβλήθη σε πραγματική τραγωδία !...

δόντια. Τέλος, την τρίτη μέρα έγεινε γνωστόν ότι ο Όθων μετέβαλε τη θανατική ποιή σε ίσοβία δεσμά και έπειτα σε είκοσαετή :

— Όταν ο Γέρος του Μωρηά τό έμαθε, είνε :

— Θά γελάσω τό Βασίλειά. Δέν θα ζήσω τόσο πολύ.

Όσον καιρό οι δύο κατάδικοι έμειναν φυλακισμένοι στό Ίτς-Καλέ, ή κανένα συγγενή ή φίλο τους δέν έπετραπή επί 9 μήνες νά τους έπισκεφθή. Τη νύχτα δέν τους άφηναν νάχουν φανάρι, κ' έτσι ο Γέρος ζητώντας νά βρη τό μέρος όπου ήταν τό σταμνί του, έπεφτε έδώ κι' εκεί. Ήταν άπονημονέμοι σε χωριστά κελιά. Έπειτα τους μετέφεραν σε χειρότερα, στό Παλαμίδι. Ο Γέρος άρρώστιας, χωρίς νά τό ξέρουν, κ' έμεινε πολλές μέρες νηστικός, γιατί ή τροφή που έστελναν στους φυλακισμένους ήταν για άνδρώτους ύγιεις, εκείνος δέ που ήταν διωρισμένος από την έξουσία νά τους βοηθή ήταν Βαυαρός και δέν ήξερε Έλληνικά. Και γράφει ο ιστορικός :

• Η πρός τους, δεσμώτας άπανθρωπία ήτο φρικαλέα. Η τροφή ήτο οίκτρε, ή κατοικία των ρυπαρωτάτη, δρυμύ δέ καπνός τους απέπνευε. Μετά την στάση ή όποία έσοκωρηθή υπό της Άντιβασιλείας έν Μεσσηνιά διά την φυλάσιν του Κολοκοτρώνη, διατάχθη ή φρουρά Παλαμυθίου της όποιάς ο άρχηγός ήτο Βαυαρός, άν έμφανισθούν ένοπλοι πρό του φρουρίου να φονεύση εύθύς τους δεσμώτας.

Τέλος, κατά τό 1835, ο Όθων γίνθηκε ένίληκος και ανέλαβε τη Βασιλεία. Το πρώτο του διάταγμα ήταν τελεία χάρις στον Κολοκοτρώνη και στον Πλαπούτα, οι όποιοι απέλυθησαν άμέσως. Όταν οι Έλληνες άξιωματικοί της φρουράς τους συνόδευσαν έλευθέρους πιά κάτω στην πόλι, άπειρος κόσμος τους περίμενε στη ρίζα του Παλαμυθίου και τους άγκάλιαζαν, τους φιλούσαν τά χέρια, τους ώμους, τό πρόσωπο, τά ρούχα. Ήταν σωστή άποθέωσις ! Τό σπíti του Κολοκοτρώνη παρά λίγο νά γκρεμισθή από τον κόσμο που μαζεύτηκε. Και ο ίδιος γράφει στην αυτοβιογραφία του : « Η ύποδοχη όπου μου έκαμεν ο λαός, μ' έκαμε νά λησμονήσω όλες τις δυστυχίες όπου άπέρασα... ».

ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΡΧΑΙΑ ΡΩΜΗ

Η ΖΩΗ ΚΑΙ Η ΣΥΝΗΘΕΙΕΣ ΤΗΣ ΡΩΜΑΙΑΣ ΔΕΣΠΟΙΝΗΣ

Η τουαλέττα. Ο περίπατος. Τά θεάματα. Τά λουτρά. Τά ρωμαϊκά δείπνα. Η αυτοκράτειρα που φτιάχνει μόνη της τά ρούχα του άνδρός της. Ο γάμος. Η τεκνοποιία. Βρέφη στους δρόμους. Τά νεκρά ζευγάρια. Ένα έπιγραμμά.

Πώς ζούσαν ή άρχαίες Ρωμαίες δέσποινες ; Είχαν τις ίδιες συνήθειες που έχουν και ή σημερινή γυναίκες ; Τά ίδια γούστα ; Τις ίδιες ιδιοτροπίες ; Τις άπορίες αυτές θα σάς τις λύσουμε δίδοντας σας παρακάτω μία εικόνα της ζωής της γυναίκός της άρχαίας Ρώμης.

Μόλις λοιπόν ο Ρωμαίος πατριός έβγαине από τό άρχοντικό του, ή από τό σπίτι του για νά πάη στην αγορά, ή πατριχία σηκώνεται από τό κρεβάτι κι' άρχίζει άμέσως την τουαλέττα της.

Γιά τον καιλοπισμό της κάθε Ρωμαία δέσποινα άπασχολούσε ένα πλήθος από σκλάβες. Κάθε μία από αυτές είχε και ιδιαίτερη ένασχόληση. Άλλη τακτοποιούσε τά φορέματα, άλλη φροντίζε για τά κομμήματα, άλλη ήτα έπιφορησμένη με τά άρώματα, και άλλη είχε, για μοναδική της άσχολία, να έπιμελήται τό δέμα της κυρίας της και νά κατασκευάζη τις άλοφες και τά έμπλαστρα, των όποιων, ο Όβίδιος μας φύλαξε τις συνταγές. Άλλες πάλιν ήξεραν την τέχνη της κομώσεως και αυτές ήσαν ή μίλλον περιζήτητες.

Όταν τελείωνε την τουαλέττα της ή Ρωμαία άρχόντισσα άέβαινε στό φορέο της, που τό έβάζαζαν έξη σκλάβες, κι' έκανε τον προϊόνό περιπατό της στους κήπους του πεδίου του Άρεως.

Οι άρχαίοι Ρωμαίοι δέν είχαν την συνήθεια των μεγάλων κήπων μέσα στις πόλεις των, αλλά οι κήποι του πεδίου του Άρεως, ήσαν θαυμαστοί, με άειθαλή δένδρα, συντριβάνια, άνθη, και δεινουργοποιίες, που ήσαν γεμάτες από καλλιτεχνικά άγάλματα, άσπαρμένα από την Έλλάδα.

Έκεί ήταν ή γενική συνάντησις, κάθε πρωί, των Ρωμαίων κυριών. Τις ώραιές ήμερες τις άνοιξεις ή το φθινόπωρο, τον προϊόν αυτόν περιπατο, τον άνικαθητοίσε μία όλοήμερη έκδρομή στις γύρω έξοχές....

Στους δρόμους της Ρώμης, μετά την άνατολή του ήλιου, άπαρουσιότανε ή κνισσοφορία όχημάτων και για τόυτό ή Ρωμαίες, ήσκιζαν εύκωια ή διασχίζον πεζή την Άπην άν δέν, έπιδεικνύουσαι την καλλονή και τον πλούτο των. ***

Γιά τις κυρίες ή Ρώμη είχε πολλές διασκεδάσεις. Η θεατικές παραστάσεις, ή μομομαχίες, ήθμομαχίες, στον Ίπλόδομο, ή ίπποδρομίες και ή άρματοδρομίες, ήσαν θέαματα πολύβιαστα ο' αυτές. Στην άρχη εκάθητο όπου ήθελεν, αλλά έπειδή στό θέατρο άνησοχόσαν και τους άλλους θεατές με τις κουβέντες και τά γέλια τους, ο Άθωντος ώριος νά κείονται μόνον στους ύψηλούς έξώστα.

Στις 3 τό άπόγεμα ο Ρωμαίος πήγαινε στό λουτρό. Τά λουτρά ήσαν εύρύχωρα και πολυτελέστατα. Ήν έλλειπε από αυτά καμιά απόλασις, καμιά άνοσις... Μετά τό λουτρό ακολουθούσε τό δείπνο, τό όποιο άρχιζε κατά τις 4-5 μ. μ. για νά τελειώση τις περισσότερες φορές, μόλις νύχτωνε και πολύ πολύ σπανάς και άόγετρα.

Ο Ρωμαίος στό δείπνο έτρωγε μαζί με την σύζυγό του, άδιάφορο, άν καθόντουσαν στό τραπέζι και ξένοι καλεσμένοι.

Όταν οι άνδρες έτρωγαν μόνον τους, τά δείπνα τελειώναν πολύ γρήγορα, σαν όμως στό τραπέζι λαβαίναν μέρος και οι κυρίες, τότε άρχιζαν ή συνδιάλεξις και τό δείπνο παρατείνοντανε πολύ.

Στην εποχή του Αυγούστου ή Ρωμαία κυρία ήταν άρεκτά άνεπτυγμένη. Μπορούσε νά κρατήση συζήτηση πολιτική ή φιλολογική. Μιλούσε για <τέχνη του άγαπών> Όβίδιου, ή άπύργαλις τους τελειωτικούς στίχους του Προπερτίου.

Στό σπίτι της ή Ρωμαία δέσποινα ήταν νυκοκυρά. Οι ίστορικοί άναφέρουν σχετικώς ότι ο αυτοκράτορας Αυγούστος δέν φορούσε πατά ή ένδύματα που τά έφτιαχνε ή σύζυγός του ή αυτοκρατορίσσια και ή θνηγαυός του !...

Επίσης ή Ρωμαίες ήσαν παιδαγωγικές και ύποταγμένες στους άνδρες των. Τά τελευταία όμως χρόνια της αυτοκρατορίας διεφθάρσαν και αυτές κι' έξέλεισαν.

Στη Ρώμη όταν γενιόταν τό παιδί, τό φέροναν σιά πόδια του πατέρα ο όποιο, τό κτύπαζε και άν τό άνεγνώριζε ως ίδιό του, τό έπερνε στην άγκαλιά του, άλλως τό άφηκε κατά γης. Επίσης άν ο Ρωμαίος είχε πολλά παιδιά και τό νεογέννητο του φαιόταν όχημο και κασοχηματισμένο, τά έξέλετε στους δρόμους, όπου επέβαιναν από την πείνα ή τό κρύο. Έκτός άν βρισκότανε κανένας διαβάτης, νά τό θεωρήση για <εύρημα καλό>, νά τό πάρη νά τό αναθώρη και νά τό... πουλήση έπειτα για δούλο !

Ός σύζυγος ή Ρωμαία, παρὰ τά γραφόμενα άπ' τους σατιρικούς ποιητάς και κομωδιογράφους, ήταν τις περισσότερες φορές πιστή. Ο Ρωμαίος παντρευόταν σέ ήλικία 14 έτών και ή Ρωμαία σέ 12 έτών !...

Μολαταύτα οι νεαροί σύζυγοι άγοισανόντουσαν πολλές φορές ο ένας στον άλλο κι' έγήρασαν και πέθαναν λανθρόμοιοι. Αυτό άποδεικνύει και τό κάτωθι άρχαιο Ρωμαϊκό έπιτύμβιο :

• Άγαπημένη μου Πουλβία
ο θάνατός σου, είνε ή μόνη λύπη,
που μου προξένησες ».